

Nieuws van Toen en Nu / 20

De verjaardag van Rijssen

Vorige maand was Rijssen jarig. Op 5 mei om precies te zijn. Die dag was het 775 jaar geleden dat het dorp stad werd. Het toekennen van stadsrechten zal de inwoners van Rijssen met trots hebben vervuld, want ze mochten voortaan veel zaken zelf regelen. Een vrijheid die veel Rijssenaren ook nu nog zal aanspreken.

1243 dus, het jaar waarin Walram II de Goede, heer van Monschau, Sittard stadsrechten verleent. Otto III is dan tien jaar bisschop van Utrecht. Hij, tweede zoon van Willem I, graaf van Holland, is een krachtig bestuurder. Namens de Duitse keizer maakt hij formeel de dienst uit in Utrecht, Overijssel en Drenthe. De bisschop komt weinig aan kerkelijke zaken toe, want het kost hem veel moeite de edelen en landeigenaren in zijn gebied in het gareel te houden. Die zijn er namelijk steeds op uit zich weinig of niets van de grote baas in Utrecht aan te trekken. Ze regelen hun zaakjes het liefste zelf. Zo ook de burggraaf van Goor. Zijn mannen plunderen en verwoesten adellijke hoven en boerderijen in de wijde omgeving van kasteel 'Het Huys to Gore'. De bisschop grijpt in.



Oude kaart van Rijssen veilig achter stadswallen

Gelijk aan Deventer

Otto begint met het geven van stadsrechten aan het naburige dorp Rijssen. Die privileges komen overeen met die van Deventer, de oudste stad van Overijssel.

Voortaan mogen de Rijssenaren zich zelf besturen en verdedigen. De positie van regionaal handelscentrum aan de Regge krijgt een krachtige impuls door het recht twee weekmarkten en twee jaarmarkten te houden. Zes (!) burgemeesters mogen wetten uitvaardigen en de orde in de stad handhaven. Rond de stad worden wallen opgeworpen (namen als Walstraat en Huttenwal herinneren hieraan). Drie stadspoorten verrijzen. Die moeten veiligheid bieden tegen rondtrekkende roversbenden en de troepen van de burggraaf. Van het bouwen van een stadsmuur wordt afgezien. Te duur.



Langs het Wereldtijdpad herinnert een kleine plaquette aan het jaar waarin Rijssen stadsrechten kreeg

Tegenprestatie

Voor niets gaat de zon op. Ook toen. De bisschop verwacht van de kersverse stedelingen dat ze hem een veilig onderdak bieden als hij onderweg is naar het verre Oldenzaal. Ook moeten ze hem financieel steunen als zijn soldaten weer eens een opstandige kasteelheer tot de orde moeten roepen. Vijf jaar later roept de bisschop de hulp in van zijn neef graaf Willem II van Holland. Samen trekken ze met een groot leger naar Goor en maken in 1248 een roemloos einde aan het grafelijk geslacht en het graafschap Goor. Op zondag 16 september 1263 verleent de nieuwe bisschop van Utrecht, Hendrik van Vianden, de inwoners van Goor dezelfde vrijheden en rechten als die van Rijssen. Eind goed, al goed!

Floor Looy / juni 2018